

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Сілезька академія, Польща
Комунальний заклад «Професійно-технічне училище № 2»
Дніпровської міської ради

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ ТА НАУЦІ

Збірник наукових праць IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

20 травня 2025 року

Запоріжжя, 2025

УДК 004:[378+001](062.552)

Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 16 від 03.06.2025 р.)

Редакційна колегія:

Фалько Н. М. – доктор психологічних наук, доцент;
Осадча К. П. – доктор педагогічних наук, професор;
Круглик В. С. – доктор педагогічних наук, професор;
Полякова Л. І. – кандидат історичних наук, доцент;
Муртазієв Е. Г. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Чорна А. В. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Сіциліцин Ю. О. – доктор філософії, старший викладач.

Інформаційні технології в освіті та науці: Збірник наукових праць IV міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя-Мелітополь, 20 травня 2025 р., МДПУ імені Богдана Хмельницького). Випуск 14. Запоріжжя: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2025. 576 с.

До збірника ввійшли матеріали, присвячені актуальним проблемам цифрової трансформації суспільства та окремих сфер його функціонування, а також інноваційного розвитку освіти. Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, аспірантам та студентам.

У матеріалах конференції збережено орфографію та пунктуацію авторів. За достовірність та оригінальність матеріалу відповідальність покладається на авторів.

© Автори публікацій, 2025

Цьомик В. С., Сидорак М. С., Білоус І. І. Психоемоційне напруження серед працівників закладів початкової освіти: вплив на безпеку та профілактика	155
Устенко А. О. Досвід застосування штучного інтелекту при вивченні вищої математики	158
Ушакова-Кирпач І. М., Клепачов В. С. Особливості впливу hard та soft skills на розвиток підприємницьких навичок.....	163
Фалько О. М., Круглик В. С. Методи формування в бакалаврів з професійної освіти готовності до застосування технологій навчання у співробітництві.....	166
Чихун В. А. Зарубіжний досвід розробки гейміфікаційних стратегій у навчанні фахівців з цифрових технологій	171
Шапкін В. Є., Заздравнов А. А. Дубайська декларація про відкриті освітні ресурси 2024 року та перспективи системи вищої освіти в Україні	175
Ярич І. Я. Професійна освіта в умовах інноваційних викликів: перспективи та модернізація	179
Kuzmina I. Y., Kuzmina O. O. Education as a strategic resource of innovative development of Ukrainian society	185
Matviienko L. H. The use of open educational resources (OER) in the professional training of students	189
Oliinyk V. V. Innovative teaching methods for student success.....	192

Секція II ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА

Білоус С. О. Електронні сервіси та системи для юристів в Україні	196
--	-----

ДУБАЙСЬКА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ВІДКРИТІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ 2024 РОКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Шапкін Вадим Євгенович

*кандидат медичних наук, професор кафедри загальної практики –
сімейної медицини та внутрішніх хвороб,
Харківський національний медичний університет*

Заздравнов Андрій Анатолійович

*доктор медичних наук, професор кафедри загальної практики –
сімейної медицини та внутрішніх хвороб,
Харківський національний медичний університет*

Анотація. *Стисло викладено основні положення Дубайської декларації про відкриті освітні ресурси, опублікованої в 2024 році. Відзначено зв'язок цих положень з сучасною ситуацією, що склалася в системі вищої освіти в Україні. Зазначено позитивний вплив ідей Дубайської декларації на перспективи розвитку вітчизняної системи вищої освіти.*

Dubai Declaration on Open Educational Resources 2024 and prospects for the higher education system in Ukraine. *The main points of the Dubai Declaration on Open Educational Resources, published in 2024, are briefly reflected. The connection of these points with the current situation in the higher education system in Ukraine is noted. The positive impact of the Dubai Declaration ideas for the development prospects of the national higher education system is noted.*

В останні десятиліття ми бачимо сталий процес збільшення ролі цифрових технологій у всіх галузях життєдіяльності людства. Це також стосується системи освіти. Поточна ситуація в системі вищої освіти в Україні є досить складною. Вона пов'язана насамперед із зменшенням частки аудиторних занять в наслідок пандемії COVID-19 впродовж 2020-2022 років, а з 2022 року - з агресією росії проти України, що призвела до переходу на переважно on-line навчання у ВНЗ, розташованих у прифронтових областях. Тому з 2020 року різко зросла роль on-line освітніх ресурсів, причому в Україні вони особливо актуальні на сьогоднішній день. У зв'язку з цим великий інтерес для системи вищої освіти в Україні має Дубайська декларація про відкриті освітні ресурси: Цифрові суспільні блага та цифрові технології на службі справедливого та інклюзивного доступу до знань (Dubai Declaration on Open Educational

Resources (OER): digital public goods and emerging technologies for equitable and inclusive access to knowledge). Вона була прийнята на Всесвітньому Конгресі, присвяченому відкритим освітнім ресурсам (World Open Educational Resources Congress), що відбувся 19-20 листопада 2024 р. в Дубаї, Об'єднані Арабські Емірати [1].

Прийняття Дубайської декларації про відкриті освітні ресурси стало результатом всебічного процесу, спрямованого на реалізацію Рекомендацій ЮНЕСКО 2019 р. про відкриті освітні ресурси. Декларацію було доопрацьовано під час двох циклів робочих обговорень із консультативною групою Коаліції на підтримку відкритих освітніх ресурсів ЮНЕСКО та Форуму з питань управління інтернетом. В рамках цієї ініціативи було проведено шість регіональних консультацій (Європа та Північна Америка, Латинська Америка, країни Карибського басейну, Африка, Арабські країни, країни Азії та Тихого океану), що були організовані ЮНЕСКО в контексті підготовки до Всесвітнього Конгресу, присвяченому відкритим освітнім ресурсам.

Дубайська декларація спрямована на оптимізацію умов для реалізації Рекомендації ЮНЕСКО 2019 р. про відкриті освітні ресурси, та закликає уряди підтримувати створення та розповсюдження навчального та методичного контенту з використанням відкритих ліцензій. Це має забезпечити дотримання прав інтелектуальної власності та надання всім бажаючим законного право на доступ. Для цього Дубайська декларація пропонує здійснення наступних заходів у п'яти напрямках.

1. Зміцнення потенціалу відкритих освітніх ресурсів:

- підтримка безперервного навчання учасників, розробників та постачальників контенту;
- сприяння розвитку супутніх технологій для спрощення пошуку відкритих освітніх ресурсів;
- пріоритетна увага захисту даних, функціональної сумісності, використання тезаурусів та контрольованих словників для впорядкування метаданих на різних платформах, в тому числі багатомовні;
- заохочення постійного, адаптованого до конкретних умов та інклюзивного зміцнення потенціалу в галузі цифрової грамотності для зацікавлених сторін;

- підтримка розробки керівництва, що заохочує використання та пріоритетний вибір контенту для відкритих освітніх ресурсів з цифровим підписом;

- здійснення стратегій, що ґрунтуються на правах людини, а також принципах відкритого доступу, забезпечення доступності, а також дотримання етичних норм та авторських прав.

2. Захист авторства та прав інтелектуальної власності:

- дотримання умови ліцензій та авторства на контент з відкритою ліцензією платформами генеративного штучного інтелекту (ШІ);

- визнання відкритих ліцензій під час навчання моделей ШІ із забезпеченням відображення авторства оригінальних матеріалів у вихідних даних та створеному контенті;

- впровадження в метадані машиночитаних ліцензій;

- підтримка досліджень, спрямованих на розробку систем вказівки джерела нового покоління, що дозволять відстежувати використання та повторне використання відкритих освітніх ресурсів.

3. Забезпечення інклюзивного та справедливого доступу до якісних відкритих освітніх ресурсів:

- підтримка розробки відкритих освітніх ресурсів з використанням ШІ, доступних в умовах низькошвидкісного з'єднання, забезпечують розширення доступу для вразливих груп, включаючи осіб з обмеженими можливостями;

- розглядання як обов'язкового критерію якості інтеграцію машиночитаних ліцензій у метадані, що включають цифрові ідентифікатори для підтвердження авторства, а також врахування цієї умови при включенні відкритих освітніх ресурсів до каталогів;

- підтримка перекладу та адаптації відкритих освітніх ресурсів різними мовами з використанням технологій ШІ, з увагою на якість перекладу та культурні особливості;

- сприяння розвитку відкритих екосистем, орієнтованих створення цифрових суспільних благ та відкритих рішень.

4. Стійкі моделі відкритих освітніх ресурсів:

- підтримка підходів, спрямованих на забезпечення функціональної сумісності, захист прав інтелектуальної власності, а також розвиток стійкої моделі відкритих освітніх ресурсів на основі принципів, що включають права людини, відкритість, доступність, участь широкого

кола зацікавлених сторін та міжсекторальні питання, в т.ч. гендерну рівність;

- сприяння застосуванню стійких екологічних підходів, таких як екологічна інформатика, при розробці та впровадженні цифрових суспільних благ з метою зниження енергоспоживання та зменшення вуглецевого сліду;

- заохочення заснованого на участі управління, активної прозорості, звітності перед широкою громадськістю та регулярних ревізій усієї екосистеми відкритих освітніх ресурсів включаючи технічні, юридичні та педагогічні аспекти;

- сприяння розвитку відкритих екосистем, орієнтованих створення цифрових суспільних благ і відкритих рішень, включаючи системи управління знаннями та механізми фінансування.

5. Міжнародне співробітництво:

- створення регіональних та міжнародних мереж для активізації співробітництва на користь розширення можливостей розробки відкритих освітніх ресурсів з використанням ШІ;

- заохочення співпраці, у тому числі на міжрегіональному та міжсекторальному рівнях, між центрами досліджень та розробок з метою створення та розповсюдження відповідальних моделей ШІ;

- підтримка механізмів співпраці для того, щоб сховища відкритих освітніх ресурсів та інші джерела контенту у відкритому доступі могли розробляти та застосовувати політику, яка передбачає пріоритетну інтеграцію моделей підтвердження авторства та чітке визначення умов для перетворення та використання цього контенту;

- сприяння розробці платформ з використанням ШІ, на яких зацікавлені сторони можуть розробляти відкриті освітні ресурси.

Таким чином, реалізація Дубайської декларації про відкриті освітні ресурси дозволяє українським установам вищої освіти не лише отримати доступ до якісного сучасного цифрового контенту, а й самим взяти активну участь у його створенні. Це дозволить покращити якість вітчизняної освіти та підвищити міжнародний рейтинг української педагогічної школи.

Список використаних джерел

1. Dubai Declaration on Open Educational Resources (OER): digital public goods and emerging technologies for equitable and inclusive access to knowledge, 2024, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000392271>